

De werkwijze en het schadekader voor nabestaanden

van de Commissie Werkelijke Schade

Inhoudsopgave

1. [Inleiding](#)
- 1.1. [De taak en werkwijze van de CWS](#)
- 1.2. [De procedure van de CWS in het kort](#)
2. [Immateriële schade](#)
- 2.1. [Bouwsteen A: Aantasting in de persoon, van de eer en de goede naam](#)
- 2.2. [Bouwsteen B: Gezinssamenstelling](#)
- 2.3. [Bouwsteen C: Het inkomen van de ouders in relatie tot de teruggevorderde kinderopvangtoeslag](#)
- 2.4. [Bouwsteen D: Onterecht geen recht op kinderopvangtoeslag](#)
- 2.5. [Bouwsteen E: De stressvolle jaren vanaf de eerste negatieve kinderopvangtoeslagbeschikking](#)
3. [Materiële schade](#)
- 3.1. [Vervangende opvangkosten](#)
- 3.2. [Verletdagen en reiskosten regelzaken](#)
- 3.3. [Overige verletkosten](#)
- 3.4. [Inkomensschade](#)
- 3.5. [Extra studiekosten wegens studievertraging](#)
- 3.6. [Vergoeding voor gemiste waardeinstijging goederen en verkoop onder de marktwaarde](#)
- 3.7. [Schade door gedwongen verhuizing](#)
- 3.8. [Kosten leningen, schulden en dwanginvorderingen](#)
- 3.9. [Kosten juridische bijstand](#)
- 3.10. [Medische kosten](#)
- 3.11. [Overige vermogensschade](#)
4. [Kosten voor het voeren van de procedure bij de CWS](#)

1. Inleiding

De CWS heeft op 22 december 2025 haar schadekader aangepast op verzoek van de staatssecretaris Herstel en Toeslagen. Het verzoek hangt samen met de introductie van het Uniform Forfaitair Schadekader (UFS). Het UFS is bedoeld om de aanvullende schade van gedupeerde ouders te compenseren op basis van forfaitaire bedragen.

Het schadekader van de CWS is aangepast en in overeenstemming gebracht met het UFS. Er is sprake van een aanpassing in de zin van een verfijning en niet van een nieuw kader.

De Nabestaandenregeling (NBR) geldt voor nabestaanden¹ van overleden gedupeerde ouders die begunstigen zijn volgens de NBR. Het schadekader van de CWS zal niet in alle gevallen één op één kunnen worden toegepast op verzoeken van nabestaanden. De gedupeerde ouder is er helaas niet meer om zijn/haar verhaal zelf te vertellen, wat het lastig kan maken om de schade te benoemen en te begroten. Om die reden heeft de CWS een schadekader NBR vastgesteld. In het schadekader NBR wordt zoveel mogelijk geprobeerd aan te sluiten bij het schadekader van de CWS. Bij enkele schadeposten wordt een andere benadering gekozen. Het uitgangspunt is dat de CWS zoveel mogelijk adviseert de schade aan de nabestaanden te vergoeden als ware de overleden ouder nog in leven.

1.1. De taak en werkwijze van de CWS

De CWS adviseert de Uitvoeringsorganisatie Herstel Toeslagen (UHT) over verzoeken om aanvullende schadevergoeding van nabestaanden van overleden gedupeerde ouders. Dat doet de CWS op basis van de Wet Hersteloperatie Toeslagen. Hierin is opgenomen dat de CWS met toepassing van het civiele schadevergoedingsrecht adviseert over de vraag of de door de overleden ouder werkelijk geleden schade hoger is dan de al ontvangen compensatie en zo ja, hoeveel hoger. Ook moet die schade het gevolg zijn van het handelen van de Belastingdienst/Toeslagen (BD/T): het zogenoemde causaal verband. De CWS gaat bij de vaststelling van het causale verband zo ruimhartig mogelijk te werk. De CWS adviseert op basis van het (aannemelijke) verhaal van de overleden ouder als de ouder zijn/haar verhaal bij leven nog heeft kunnen doen, het verhaal van de nabestaande, de stukken die de overleden ouder en/of de nabestaande heeft aangeleverd, alsmede op de informatie afkomstig van UHT en andere overheidsinstanties. De CWS maakt gebruik van forfaitaire bedragen voor met name immateriële schade. Deze forfaitaire bedragen zijn gebaseerd op onder meer het UFS, maar ook op de ervaring die de CWS de afgelopen jaren heeft opgedaan in verschillende zaken. Het gaat om veel voorkomende schadeposten waarvan in het algemeen kan worden gesteld dat het logisch is dat een gedupeerde van de toeslagenaffaire deze schade zal hebben geleden. Op deze manier kan de CWS betrekkelijk eenvoudige schadeposten sneller op aannemelijkheid toetsen, ook in het geval waarin een ouder is overleden. Wanneer het verzoek van de nabestaande het forfaitaire bedrag voor een individuele (materiële) schadepost overstijgt, wordt van de nabestaande meer gevraagd om zijn/haar verhaal te onderbouwen, eventueel met schriftelijke stukken. Ook wanneer een specifieke schadepost zich vanwege de complexiteit niet leent voor een vereenvoudigde advisering, zal aan de nabestaande meer gevraagd worden ter onderbouwing. Denk hierbij aan schadeposten als inkomensschade en schade als gevolg van medische klachten. In het advies houdt de CWS rekening met de

¹ Daar waar nabestaanden staat wordt ook bedoeld nabestaande en vice versa.

compensatie en/of tegemoetkoming die de overleden ouder of nabestaande al heeft ontvangen van UHT. Dit betekent dat alleen wanneer de werkelijk geleden schade van de overleden ouder hoger is dan het bedrag dat al is ontvangen, geadviseerd wordt tot een aanvullende schadevergoeding.

1.2. De procedure van de CWS in het kort

Om te beginnen brengt de CWS bij elk verzoek in kaart welke schadeposten de overleden ouder bij leven of de nabestaande in het verzoekformulier heeft opgegeven. Dit legt de CWS naast de informatie die de CWS van UHT en soms van andere overheidsinstanties ontvangt. De nabestaande wordt zo snel mogelijk uitgenodigd voor een persoonlijk gesprek. In dit gesprek kan de nabestaande zijn of haar verhaal en zo goed als mogelijk het verhaal van de overleden ouder proberen te vertellen. De nabestaande kan hierbij hulp krijgen van een rechtsbijstandverlener.

De CWS kan tijdens dit gesprek vragen stellen om een beter beeld te krijgen van de geleden schade. Tijdens het gesprek worden ook het verzoekformulier, de verschillende schadeposten en de informatie afkomstig van UHT en/of andere overheidsinstanties met de nabestaande besproken. Als dat nodig is, helpt de CWS de nabestaande om het verzoek aan te vullen met (nog) ontbrekende schadeposten. Ook helpt de CWS de nabestaande om het verzoek zo goed mogelijk te onderbouwen. Het doel is dat de nabestaande de door de overleden ouder geleden schade ook vergoed krijgt. Na het gesprek stuurt de secretaris een verslag van het gesprek aan de nabestaande. De nabestaande kan hierop reageren en deze reactie wordt bij het verslag gevoegd.

De CWS onderzoekt vervolgens voor elke schadepost of de schade aannemelijk is geworden en of het aannemelijk is dat de schade is veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag. De basis is hierbij steeds het (aannemelijke) verhaal van de nabestaande, het verhaal van de overleden ouder als bij leven nog is opgeschreven, in combinatie met de informatie afkomstig van UHT en/of andere overheidsinstanties, de tijdlijn van de problemen met de kinderopvangtoeslag en de verkregen informatie uit het persoonlijk gesprek. Als blijkt dat de overleden ouder schade heeft geleden door de problemen met de kinderopvangtoeslag, wordt de omvang van de schade vastgesteld. Met andere woorden: hoeveel aanvullende schadevergoeding had de overleden ouder op grond van het recht moeten krijgen? Dit gebeurt op basis van een concrete berekening en/of forfaitaire bedragen.

Vervolgens stelt de CWS een advies op over de te vergoeden aanvullende schade. Ook als er meerdere nabestaanden zijn schrijft de CWS één advies. Dit advies stuurt de CWS naar de (gemachtigde van de) nabestaande en op hetzelfde moment naar UHT. De (gemachtigde van de) nabestaande wordt voorafgaand aan het sturen van het advies gebeld om te laten weten dat het advies eraan komt. Binnen drie dagen na het sturen van het advies wordt de (gemachtigde van de) nabestaande opnieuw gebeld door de CWS voor een mondelinge toelichting op het advies. Als UHT nog vragen heeft over het advies, worden die aan de CWS gesteld. Dit gebeurt in het kader van de zogenoemde vergewisplicht; de plicht die op UHT rust om te controleren of het advies zorgvuldig is opgesteld, goed te volgen is en overeenkomt met het beleid dat UHT van de CWS kent. Hierna neemt UHT een beslissing op het verzoek van de nabestaande, waarbij UHT over het algemeen in grote lijnen het advies van de CWS volgt. Deze beslissing wordt een 'beschikking aanvullende schadevergoeding' genoemd. UHT kan afwijken van het advies van de CWS, maar dit moet dan goed onderbouwd worden.

Indien de CWS over alle benodigde informatie beschikt om tot een advies te kunnen komen, zal de behandeltijd van een verzoek 3 – 5 maanden bedragen. De CWS gaat er dan vanuit dat een persoonlijk gesprek binnen de door de CWS gegeven termijn kan worden ingepland en de nabestaande in staat is om tijdig eventuele aanvullende informatie aan te leveren. Goede communicatie met de nabestaande is hierin van belang.

Hoewel de CWS jarenlange ervaring heeft met het schrijven van adviezen voor gedupeerde ouders, is de CWS recent gestart met het schrijven van adviezen voor nabestaanden van overleden gedupeerde ouders. De CWS is een lerende organisatie. Ten behoeve van de adviezen voor nabestaanden zal de CWS de komende maanden steeds evalueren of de werkwijze van de CWS en de toon van de adviezen nog nadere aanpassing behoeven.

2. Immateriële schade

In het advies wordt door de CWS eerst ingegaan op de immateriële schade: het emotionele leed dat de overleden ouder en het gezin hebben ervaren door de problemen met de kinderopvangtoeslag. Het verhaal van de nabestaande en/of het verhaal van de overleden ouder als dat bij leven is gedaan, is hierbij steeds het vertrekpunt. Het is daarbij belangrijk dat de nabestaande het leed van de overleden ouder, de kinderen en de eventuele toeslagpartner meeneemt in het verhaal. Het verhaal van de nabestaande is voldoende, de nabestaande hoeft niet zelf bedragen te noemen.

De CWS vindt het belangrijk om in het advies duidelijk te maken hoe de immateriële schadevergoeding is berekend. Daarom werkt de CWS met bouwstenen (A t/m E) en forfaitaire bedragen. Bij de bouwstenen A en B bekijkt de CWS een aantal factoren die meewegen bij het bepalen van de immateriële schadevergoeding. Elk advies is maatwerk. De CWS kan onder omstandigheden een lagere vergoeding dan een forfaitair bedrag adviseren en zal uitleggen in het advies waarom dat zo is. Er is ruimte om extra omstandigheden mee te wegen als een individuele zaak daarom vraagt. Daarnaast zal de CWS adviseren enkele schadeposten mee te wegen op grond van de (financiële) feiten of bestendige praktijk. De nabestaande hoeft dat niet noodzakelijk te hebben toegelicht in zijn/haar verhaal.

2.1. Bouwsteen A: aantasting in de persoon, van de eer en de goede naam

Deze bouwsteen ziet op het emotionele leed van het gezin. Bij deze bouwsteen weegt de CWS de volgende factoren mee:

1. Sociale impact op het leven van de overleden ouder. Denk aan: het effect op vriendschappen en relaties, het verlies van relaties/familie, het verlies van werk, vertraging of stopzetting van een opleiding of schaamte vanwege leningen bij familie/vrienden voor € 2.000.
2. Moeilijke financiële omstandigheden voor € 750 per onderstaande factor:
 - a. De overleden ouder heeft een tijd met (kinderopvangtoeslag) schulden geleefd;
 - b. De overleden ouder heeft kinderopvangtoeslag terugbetaald;
 - c. De BD/T heeft dwangverrekening toegepast;

- d. Het ontstaan van leningen en schulden en het ontstaan van een BKR-registratie vanwege de teruggevorderde kinderopvangtoeslag.
3. Ervaren ongelijke behandeling en/of discriminatie door de overleden ouder voor € 3.000.
4. Aangetast gevoel van eigenwaarde en emotionele impact van de uitsluiting voor € 2.000.
5. Beslaglegging/loonbeslag/loonvorderingsbrief. Denk aan de nadelige gevolgen van een beslaglegging, zoals de verslechterde relatie met de werkgever als gevolg van loonbeslag of schaamte hierover bij de ouder voor € 2.000.
6. Verdriet door verkoop sieraden voor € 1.000.
7. WSNP/ MSNP, faillissement of bewindvoering voor € 3.000.
8. Gedwongen verhuizing voor € 2.500.
9. Dak- of thuisloosheid voor € 5.000.
10. Impact op mentaal welzijn voor € 2.500.
11. Fysieke klachten voor € 2.500.
12. Aanvullende vergoeding gezondheidsklachten tot € 5.000 per persoon.
13. Impact op de relatie voor € 3.000.
14. Uitzonderlijk impactvolle gebeurtenis voor € 2.500 per gebeurtenis.
15. Restcategorie voor € 2.500.

2.2. Bouwsteen B: gezinssamenstelling

De CWS gaat ervan uit dat ook de kinderen in het gezin in meer of mindere mate emotioneel leed hebben ervaren als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag. De CWS hanteert forfaitaire bedragen voor de onderstaande factoren:

1. Ontoereikende waarborgen levensstandaard kinderen voor € 2.500 per gezin;
2. Verlies van gelijke kansen voor € 5.000 per gezin;
3. Emotionele schade door inperking ouderschap voor € 5.000 per kind per gezin;
4. Emotionele schade door ongewenste onthechting van ouder en kind(eren) voor € 5.000 of € 7.500 per kind per ouder.

De CWS legt steeds uit welke concrete feiten en omstandigheden hebben geleid tot toepassing van deze factor. Deze bouwsteen geldt voor alle kinderen die zijn geboren vóór de datum van de definitieve compensatiebeschikking en bij aanvang van de problemen met de kinderopvangtoeslag minderjarig waren en tot het gezin van de overleden ouder behoorden (op hetzelfde adres als de overleden ouder ingeschreven in de basisadministratie en/of de kinderen waarvoor de overleden ouder onderhoudsplichtig was). De immateriële schadevergoeding bij de CWS voor het kind/de kinderen staat los van de zogenoemde Kindregeling die inmiddels door UHT wordt uitgevoerd.

2.3. Bouwsteen C: het inkomen van de ouders in relatie tot de teruggevorderde kinderopvangtoeslag

Ouders met een laag inkomen moesten vaak veel kinderopvangtoeslag terugbetalen. Voor deze ouders was de schok extra groot toen ze met de terugvordering(en) werden geconfronteerd. In deze bouwsteen wordt recht gedaan aan de verhouding tussen de totaal teruggevorderde kinderopvangtoeslag en het (bruto) jaarinkomen van de overleden ouder/het huishouden in het jaar/ de jaren waarin de overleden ouder (en de toeslagpartner) met de terugvordering(en) werd(en) geconfronteerd. Dit is het moment waarop de brief met het bericht van stopzetting/nihilstelling/neerwaartse bijstelling en het bedrag dat als gevolg daarvan wordt

teruggevorderd in de brievenbus is gevallen. De hoogte van deze immateriële schadepost berekent de CWS door de totaal teruggevorderde kinderopvangtoeslag te delen door het totale (gezaamenlijke) jaarinkomen in het confrontatiejaar/de confrontatiejaren. Afhankelijk van de uitkomst kan het bedrag variëren tussen de € 500 en € 3.000. Bij deze bouwsteen wordt de immateriële schade per huishouden vastgesteld.

2.4. Bouwsteen D: onterecht geen recht op kinderopvangtoeslag

Na de stopzetting en terugvordering is veel ouders het recht op kinderopvangtoeslag voor de jaren daarna ontzegd. Ook hebben ouders uit angst voor de BD/T geen kinderopvangtoeslag meer aangevraagd voor opvolgende jaren. Voor de materiële schadeposten die hierdoor veroorzaakt zijn, kan een nabestaande materiële schadevergoeding krijgen (zoals vervangende opvangkosten en inkomensschade). Maar er is ook immateriële schade: omdat de overleden ouder geen toegang tot een voorziening van overheidswege meer kreeg, die bedoeld is om alle ouders in staat te stellen te werken of te studeren, werd de overleden ouder een kans ontnomen om zijn/haar financiële situatie te verbeteren. Deze bouwsteen gaat over de periode waarin de overleden ouder geen toegang had tot de kinderopvangtoeslag. Dit gaat ook om het vertrouwen dat de overleden ouder niet meer durfde te stellen in de overheid.

Bij deze bouwsteen kijkt de CWS of het door de problemen met de kinderopvangtoeslag komt dat de overleden ouder (tijdelijk) geen kinderopvangtoeslag meer heeft kunnen/durven aanvragen in een periode dat de overleden ouder wel recht had op kinderopvangtoeslag. Als einddatum geldt in ieder geval altijd de definitieve compensatiebeschikking van UHT. Op dat moment was het voor de overleden ouder, bij leven, voldoende duidelijk dat (weer) kinderopvangtoeslag aangevraagd kon worden zonder het risico van onterechte terugvorderingen op een later moment.

Voor elk (deel van een) jaar dat de overleden ouder als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag geen kinderopvangtoeslag heeft ontvangen of aangevraagd terwijl daar wel recht op bestond, wordt een bedrag van € 500 toegekend. Deze bouwsteen wordt per huishouden berekend en eenmalig opgeteld bij het immateriële schadebedrag van de overleden ouder.

2.5. Bouwsteen E: De stressvolle jaren vanaf de eerste negatieve kinderopvangtoeslagbeschikking

Via deze bouwsteen wordt de stressvolle tijd als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag tot aan het herstel vergoed. Voor elk (deel van een) half jaar wordt een bedrag van € 500 toegekend, gerekend vanaf het eerste moment van vooringenomen handelen. Als moment van herstel wordt door de CWS doorgaans de datum aangehouden waarop de CWS verwacht dat de UHT de beschikking zal geven. De CWS kan onder bepaalde omstandigheden een lagere vergoeding adviseren, wat door de CWS in het advies wordt uitgelegd. Een vergoeding voor dit immateriële leed kan eenmalig per huishouden worden toegekend.

3. Materiële schade

Met materiële schade wordt bedoeld: alle schade die direct in geld kan worden uitgedrukt. Hier kunnen verschillende posten onder vallen, zoals kosten voor vervangende opvang, verlies aan inkomsten en vermogensschade bij (gedwongen) verkoop van spullen. In de definitieve compensatiebeschikking van UHT is onder andere voor de materiële schade een vergoeding

gegeven van 25 procent van het bedrag dat door de BD/T ten onrechte is teruggevorderd. Als aannemelijk is dat de werkelijke schade hoger is dan het bedrag dat UHT al heeft toegekend, zal de CWS adviseren om een aanvullende schadevergoeding uit te keren.

Hierna zal op de meest voorkomende schadeposten worden ingegaan. Dit betekent uitdrukkelijk niet dat er niet meer en/of andere schadeposten kunnen zijn; de opsomming hieronder is niet limitatief.

3.1. Vervangende opvangkosten

Het kan zijn dat de overleden ouder door de problemen met de kinderopvangtoeslag vervangende opvang voor het kind/de kinderen heeft moeten regelen, omdat (vanwege de kinderopvangtoeslagproblemen) geen gebruik meer kon worden/werd gemaakt van de reguliere opvang. De schade die de overleden ouder hierdoor heeft geleden kan voor vergoeding in aanmerking komen. Dat is het geval als de overleden ouder in die periode recht zou hebben gehad op kinderopvangtoeslag als gebruik was gemaakt van reguliere opvang. De CWS maakt zoveel mogelijk gebruik van de stukken uit het ouderdossier om vast te stellen of de kinderopvangtoeslag is gestopt na de start van de problemen met de kinderopvangtoeslag, de overleden ouder en eventuele (toenmalige) toeslagpartner daarna bleven werken en de kinderen nog niet op het voortgezet onderwijs zaten. Uitgangspunt voor de vaststelling van de omvang van de schade is het door de nabestaande verzochte bedrag. Wanneer dit onvoldoende duidelijk of aannemelijk is, begroot de CWS deze schade met behulp van vaste bedragen. Voor het eerste kind is dit € 3.000 per jaar, voor een tweede kind € 1.200 per jaar en voor elk opvolgend kind € 600 per jaar. De CWS rondt hierbij af op halve jaren. Wanneer de nabestaande meer vraagt dan de vaste bedragen zal de nabestaande de hoogte van de schade aannemelijk moeten maken. Dat kan door informatie over hoeveel uren vervangende opvang werd afgenomen per week/maand, voor hoeveel kinderen, voor welk tarief, op welke wijze de betaling plaatsvond etc. Wanneer de hoogte van de schade aannemelijk is geworden, wordt deze afgezet tegen de door de CWS gehanteerde maatstaf van een redelijke vergoeding per uur voor alle kinderen tezamen. Deze redelijke vergoeding bedraagt € 5 voor het kind met de grootste opvangbehoefte, vermeerderd met € 2 voor het tweede kind en € 1 voor het derde en elk daaropvolgend kind per uur, waarbij uitgegaan wordt van 46 weken vervangende opvang per jaar. Wanneer de nabestaande stelt dat door de overleden ouder een hoger tarief is betaald, dient de nabestaande aannemelijk te maken dat het in dit specifieke geval gerechtvaardigd is om uit te gaan van een hoger tarief. De berekening wordt in het advies opgenomen.

3.2. Verletdagen en reiskosten voor regelzaken

De CWS gaat ervan uit dat alle ouders tijd kwijt zijn geweest aan de problemen met de kinderopvangtoeslag. Of dat nu is door afspraken bij advocaten, bij het Juridisch Loket, bij de gemeente, afspraken met bewindvoerders of met de BD/T, het voeren van procedures, tijd die nodig was om door de BD/T gevraagde stukken te verzamelen, te kopiëren of op te sturen, of tijd die in de wacht is doorgebracht bij de Belastingtelefoon. De CWS wil deze tijd en reiskosten compenseren door middel van een forfaitaire schadevergoeding. De nabestaande hoeft hier niet om te verzoeken. De compensatie wordt ambtshalve toegekend. De CWS neemt deze schade aan in het kader van de ruimhartigheid. Dit betekent het volgende:

- a. Aan alle gedupeerde ouders wordt per huishouden een vaste vergoeding van € 300 toegekend voor regelzaken per toeslagjaar waarvoor UHT compensatie heeft toegekend of

een tegemoetkoming heeft toegekend op grond van een onterechte O/GS-kwalificatie (in dit laatste geval wordt eenmalig een bedrag van € 300 toegekend voor alle O/GS-jaren).

- b. Aan alle gedupeerde ouders die (een) procedure(s) hebben gevoerd tegen een terugvordering/ onterechte lagere vaststelling/stopzetting van de kinderopvangtoeslag waarvoor zij compensatie hebben gekregen, wordt per huishouden een extra forfaitair bedrag toegekend per gevoerde procedure. Dat is een bedrag van € 200 per gevoerde procedure: bezwaar, beroep, hoger beroep en herziening. Dit bedrag komt bovenop de onder a. genoemde € 300 per toeslagjaar.

3.3. Overige verletkosten

Naast regelzaken kan de overleden ouder ook vrij hebben genomen voor incidentele bezoeken aan medische behandelaars of voor de incidentele opvang van de kinderen. Ook hier geldt natuurlijk dat er een verband moet zijn met de problemen met de kinderopvangtoeslag. De nabestaande moet verzoeken om vergoeding van deze kosten.

Als de CWS de bezoeken aan de behandelaars en/of de incidentele opvang aannemelijk vindt, dan adviseert zij een vergoeding van € 75 per dagdeel, inclusief eventuele reis- en onkosten en wettelijke rente.

3.4. Inkomensschade

Het gaat hier om een verlies aan inkomsten als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag. De overleden ouder kan bijvoorbeeld minder zijn gaan werken of helemaal gestopt zijn met werken om de kinderen zelf op te kunnen vangen toen de kinderen door het wegvallen van de kinderopvangtoeslag niet meer naar de reguliere opvang konden.

Ook kan het zo zijn dat de overleden ouder een promotie heeft gemist of studievertraging heeft opgelopen waardoor de overleden ouder later op de arbeidsmarkt is gekomen. Wanneer aannemelijk is dat als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag het inkomen achteruit is gegaan of gemist, kan deze schade voor vergoeding in aanmerking komen. Daarbij kijkt de CWS ook naar andere mogelijke oorzaken voor de achteruitgang van het inkomen of het missen van inkomen die los staan van de kinderopvangtoeslag. Dit kan ertoe leiden dat de CWS meent dat slechts een deel van de schade is veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag. Het komt regelmatig voor dat een nabestaande aangeeft dat de overleden ouder als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag ziek is geworden of dat de al bestaande medische klachten zijn verergerd, waardoor de ouder arbeidsongeschikt is geraakt. Ook kan als gevolg hiervan de studie zijn afgebroken. Omdat de CWS zelf geen medische beoordeling kan verrichten, kan de CWS indien nodig en met toestemming van een ouder, een extern medisch deskundige inschakelen. In het geval de ouder is overleden, is het inschakelen van een medisch deskundige niet mogelijk mede in verband met privacywetgeving. Ook kan de overleden ouder zijn/haar verhaal niet meer zelf vertellen. Dat zijn complicerende factoren. Alleen in het geval de nabestaande beschikt over medische stukken van de overleden ouder en deze ter beschikking stelt aan de medisch adviseur van de CWS, zou de CWS indien daartoe aanleiding bestaat op basis van die stukken, een medisch deskundige kunnen inschakelen.

Als het verhaal van de nabestaande daartoe aanleiding geeft, kan de CWS op basis van de stukken uit het ouderdossier bekijken of er sprake is geweest van een inkomensterugval over een langere periode die past binnen de tijdlijn. Dat betekent dat er sprake moet zijn van een inkomensterugval over meerdere jaren die start binnen drie (3) jaar nadat de problemen met de kinderopvangtoeslag zijn begonnen. Ook kan de CWS gebruik maken van informatiebronnen van andere overheidsinstanties.

Als aannemelijk is geworden dat een ouder inkomensschade heeft geleden als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag, moet de omvang van deze schade begroot worden. Voor de begroting van de inkomensschade wordt door de CWS een externe financieel deskundige ingeschakeld. Deze deskundige berekent het misgelopen loon, als ook de pensioenschade. Voor het maken van deze berekening is het van belang dat de deskundige beschikt over voldoende relevante stukken, zoals de functie van een ouder met het bijbehorende salaris, de inkomensgegevens, een (uniform) pensioenoverzicht en eventueel de van toepassing zijnde CAO. Veel van deze informatie is ook terug te vinden in de informatie die de CWS van UHT ontvangt. Voor het begroten van inkomensschade als gevolg van studievertraging maakt de CWS gebruik van de bedragen uit de Richtlijn Studievertraging van de Letselschade Raad.

Indien de CWS het aannemelijk vindt dat de overleden ouder inkomensschade heeft geleden door de problemen met de kinderopvangtoeslag (bijvoorbeeld door gemiste carrièrekansen), maar deze schade niet precies kan begroten, kan de CWS eenmalig een bedrag tot € 20.000 voor deze inkomensschade adviseren.

3.5. Extra studiekosten wegens studievertraging

Het komt voor dat ouders tijdens hun studie door de problemen met de kinderopvangtoeslag studievertraging hebben opgelopen, bijvoorbeeld omdat er geen toegang tot reguliere kinderopvang meer was. Ook kan het zijn dat een ouder de studie heeft opgeschort en is gaan werken om de terugvorderingen van de BD/T te kunnen betalen. Indien de nabestaande aannemelijk kan maken dat de overleden ouder als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag studievertraging heeft opgelopen, dan kunnen de extra studiekosten als collegegeld en boekengeld die langer zijn betaald dan onder normale omstandigheden het geval was geweest, onder deze schadepost opgevoerd worden. Bij de begroting van de kosten kan de nabestaande betaalbewijzen en/of facturen overleggen. Wanneer de nabestaande deze stukken niet heeft, begroot de CWS de kosten aan de hand van vaste bedragen. De CWS hanteert voor studieboeken een vast bedrag van € 600 per collegejaar. Voor het vaststellen van de extra kosten aan collegegeld hanteert de CWS een vast bedrag van € 1.500 per collegejaar aan mbo en € 2.000 per collegejaar aan hbo/WO.

De CWS kijkt ook naar andere mogelijke oorzaken voor de studievertraging, die losstaan van de kinderopvangtoeslag. Dit kan ertoe leiden dat de CWS meent dat slechts een deel van de schade is veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag.

3.6. Vergoeding voor gemiste waardeinstijging goederen en verkoop onder de marktwaarde

Onder deze schadepost kan een bedrag worden geadviseerd ter vergoeding van gemiste waardeinstijging van vermogensbestanddelen door een gedwongen verkoop die (mede) het gevolg was van de problemen met de kinderopvangtoeslag. Hierbij wordt in eerste instantie gedacht aan

woningen en sieraden, maar ook andere situaties zijn denkbaar. De situatie kan zich voordoen dat een ouder zich genoodzaakt heeft gevoeld vermogensbestanddelen te verkopen (mede) door de problemen met de kinderopvangtoeslag en daarmee de waardeestijging die bij behoud van deze vermogensbestanddelen was ontstaan, misloopt. Voor de hoogte van de vergoeding bij woningen wordt door de CWS in beginsel 75% van het verschil tussen de meest recente WOZ-waarde en de verkoopprijs van destijds in aanmerking genomen.

Onder deze schadepost valt ook de schade door het onder de marktwaarde hebben moeten verkopen van vermogensbestanddelen. De schade voor woningen wordt door de CWS in beginsel berekend als volgt: WOZ-waarde op datum verkoop minus verkoopprijs van destijds. Daarbij kijkt de CWS ook naar andere mogelijke oorzaken voor de gedwongen verkoop van de woning, die losstaan van de kinderopvangtoeslag. Dit kan ertoe leiden dat de CWS meent dat slechts een deel van de schade is veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag.

Bij verkoop van sieraden kan de nabestaande aangeven wat de schade als gevolg van de (gedwongen) verkoop was en gaat de CWS voor schadebedragen tot € 2.000 uit van het aannemelijke verhaal van de nabestaande. Wanneer de nabestaande een hoger bedrag vraagt, is het aan de nabestaande om dit aannemelijk te maken, bijvoorbeeld door middel van het overleggen van (schriftelijke) stukken.

Verder valt gemiste vermogensopbouw door het niet hebben kunnen kopen van een (huur)woning onder deze schadepost. Deze gemiste vermogensopbouw wordt in beginsel berekend als volgt: 75% van het verschil tussen de meest recente WOZ-waarde en de vraagprijs op het moment van de voorgenomen aankoop. Hierbij moet voor de CWS aannemelijk zijn geworden dat er serieuze aankoopplannen waren en dat (mede) door de problemen met de kinderopvangtoeslag de overleden ouder de woning niet heeft kunnen kopen. Dit kan bijvoorbeeld blijken uit een bericht van een bank dat door schulden (in of na de periode dat de BD/T betaald moest worden) geen hypotheek aan de overleden ouder werd verstrekt of correspondentie met vrienden/familie (in of na de periode dat de BD/T betaald moest worden).

Steeds geldt dat het oorzakelijk verband met de kinderopvangtoeslagproblemen aannemelijk moet zijn. De CWS toetst daarbij onder meer het moment van verkoop van de vermogensbestanddelen en de periode waarin de problemen met de kinderopvangtoeslag voor de overleden ouder speelden. Omdat het kan gaan om aanzienlijke bedragen, wordt aan de nabestaande meer gevraagd aan onderbouwing met schriftelijke stukken. Dit betreft vaak stukken waarvan verwacht mag worden dat de nabestaande deze in bezit heeft of kan opvragen bij betrokken instanties. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om een taxatierapport, aankoop- en verkoopbewijzen, correspondentie met hypotheekverstrekker/woningbouwvereniging, informatie over het gewicht van sieraden en/of bankafschriften.

Verkoop roerende zaken

Indien aannemelijk is geworden dat de overleden ouder door de problemen met de kinderopvangtoeslag schade heeft geleden door de verkoop van bezittingen onder de dagwaarde, adviseert de CWS het verschil tussen de dagwaarde en de verkoopopbrengst te vergoeden. Indien het verschil tussen de dagwaarde en verkoopopbrengst onvoldoende duidelijk of aannemelijk is geworden, maar de CWS neemt wel aan dat de overleden ouder door de problemen met de kinderopvangtoeslag schade heeft geleden, adviseert de CWS een bedrag van € 1.500 voor de

verkoop van de auto en € 750 voor de verkoop van overige bezittingen toe te kennen. De CWS kan van deze bedragen naar boven en beneden afwijken naar aanleiding van de informatie in het dossier.

3.7. Schade door gedwongen verhuizing

Verhuiskosten en vervanging inboedel

Het komt soms voor dat ouders als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag hebben moeten verhuizen uit hun huurwoning en daardoor kosten hebben gemaakt. Deze (gedwongen) keuze kan een ouder hebben gemaakt omdat naar een goedkoper alternatief is gezocht om zo de financiële ruimte te creëren om de terugvorderingen te betalen. Het komt ook voor dat een ouder vanwege grote huurachterstanden de huurwoning is uitgezet via een ontruiming.

Indien aannemelijk is dat de huisuitzetting/ontruiming het gevolg is van de problemen met de kinderopvangtoeslag, wordt hier een vast bedrag voor toegekend. Ook als een ouder om andere redenen dan huisuitzetting of ontruiming verhuisd is, geldt een vast bedrag; dit bedrag is lager dan bij een huisuitzetting of ontruiming, omdat de kosten voor een huisuitzetting of ontruiming hoger zijn. Het vaste bedrag voor een ontruiming is € 12.000 en voor een andere verhuizing waarvan aannemelijk is dat een ouder kosten heeft gemaakt of schade heeft geleden € 7.500. Deze vaste bedragen zijn inclusief inrichtingskosten en de vervanging van eventueel verloren gegane inboedel.

De CWS kijkt ook naar andere mogelijke oorzaken voor de gedwongen verhuizing, die losstaan van de kinderopvangtoeslag. Dit kan ertoe leiden dat de CWS meent dat slechts een deel van de schade is veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag.

Hogere huur door gedwongen verhuizing

Voor de gevallen waarin voor de CWS aannemelijk is geworden dat de overleden ouder gedwongen heeft moeten verhuizen door de problemen met de kinderopvangtoeslag waardoor de overleden ouder hogere huurlasten heeft gehad, maar deze schade niet concreet kan worden berekend, adviseert de CWS een vergoeding tot € 5.000. Het gaat in deze gevallen bijvoorbeeld om het betrekken van een (andere) huurwoning na de verkoop van een woning of het moeten verlaten van een sociale huurwoning door de problemen met de kinderopvangtoeslag.

3.8. Kosten leningen, incasso- en proceskosten

Als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag hebben veel ouders schulden gemaakt, ook vaak in de vorm van leningen. Hiervoor geldt dat de hoofdsom van de lening of schuld niet als schade is aan te merken, omdat hier een tegenprestatie of bestedingsruimte van gelijke waarde tegenover heeft gestaan. Daarom komt de hoofdsom niet voor vergoeding in aanmerking. De CWS gaat er bij leningen bij familie/ vrienden/ kennissen van uit dat daarvoor geen rente is betaald. Als dat wel zo is, dient de nabestaande dat aannemelijk te maken. De bijkomende kosten als rente, incassokosten en proceskosten kunnen wel voor vergoeding in aanmerking komen. Er moet dan een verband zijn tussen het ontstaan van de bijkomende kosten en de problemen met de kinderopvangtoeslag.

Om de hoogte van de vergoeding te bepalen, gaat de CWS bij leningen uit van een percentage tot 20% over het totaalbedrag aan leningen waarvan aannemelijk is dat deze verband houden met de problemen met de kinderopvangtoeslag. Als er onvoldoende informatie is om de schade op

deze manier te berekenen, maar het is wel aannemelijk dat er extra kosten door leningen zijn ontstaan als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag, adviseert de CWS een bedrag van € 1.500 voor kosten van leningen.

Voor schade door bijkomende kosten van schulden (zoals buitengerechtelijke incassokosten, wettelijke rente en kosten van de dagvaarding) adviseert de CWS een forfaitair bedrag van € 2.000, indien het aannemelijk is geworden dat de schade door bijkomende kosten van schulden komt door de problemen met de kinderopvangtoeslag, maar het onduidelijk is welk gedeelte van de totale schuldenlast in verband kan worden gebracht met de kinderopvangtoeslag problemen.

Indien (een gedeelte van) de totale schuldenlast wel in verband kan worden gebracht met de problemen met de kinderopvangtoeslag, maar er is onvoldoende informatie over de hoogte van de bijkomende kosten van schulden, berekent de CWS de vergoeding door uit te gaan van een percentage van 20% over (het gedeelte van) de totale schuldenlast.

Indien het aannemelijk is geworden dat er in verband met schulden als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag een gerechtelijke procedure heeft plaatsgevonden, adviseert de CWS een bedrag van € 1.000 per gerechtelijke procedure voor de vergoeding van schade door proceskosten.

3.9. Kosten juridische bijstand

In verzoeken wordt vaak gevraagd om vergoeding van kosten van juridische bijstand. Het gaat dan bijvoorbeeld om kosten van juridische bijstand voorafgaand aan de erkenning van de problemen met de kinderopvangtoeslag (bijvoorbeeld het voeren van bezwaar- en beroepsprocedures tegen terugvorderingen), de integrale beoordeling of andere juridische procedures waarvan de overleden ouder of de nabestaande stelt dat deze het gevolg zijn geweest van de problemen met de kinderopvangtoeslag. Het gaat hierbij nadrukkelijk niet om de juridische kosten die een nabestaande heeft gemaakt voor het voeren van de procedure bij de CWS. Deze kosten wordt apart van de aanvullende schadevergoeding aan de nabestaande vergoed (zie hierna onder 4).

Als de CWS hierna spreekt over de 'dubbele redelijkheidstoets', houdt dit in dat de CWS adviseert over de vraag of het redelijk is dat de overleden ouder of de nabestaande deze kosten voor rechtsbijstand in dit concrete geval heeft gemaakt en daarnaast of de hoogte van deze kosten, gelet op de gevoerde procedure, redelijk zijn. Qua uurtarief van de gemachtigde vindt de CWS in dat verband een bedrag van € 200 tot € 250 per uur redelijk, inclusief kantoorkosten en exclusief btw.

De CWS maakt bij vergoeding voor kosten van juridische bijstand de volgende verdeling:

1. *Kosten van juridische bijstand aangaande het voorgenomen handelen van de BD/T*
Voor deze kosten geldt dat een forfaitaire compensatie in de compensatiebeschikking van UHT is opgenomen. Voor zover deze compensatie te laag is, kunnen de overige kosten door de CWS worden vergoed op basis van de dubbele redelijkheidstoets.
2. *Kosten van juridische bijstand in het kader van de hersteloperatie*
In het kader van de hersteloperatie kon de overleden ouder of kan de nabestaande er op verschillende momenten voor kiezen om gebruik te maken van juridische bijstand. De kosten voor deze bijstand kunnen als uitgangspunt worden vergoed op basis van de dubbele

redelijkheidstoets.

Specifiek voor de fase van de integrale beoordeling gaat de CWS ervan uit dat, gelet op de geringe taak van de overleden ouder of de nabestaande in deze procedure, (ook) een beperkte rol voor de gemachtigde is weggelegd. Daarom hanteert de CWS hier als uitgangspunt een redelijke tijdsbesteding van 3 uur.

3. *Kosten van juridische bijstand voor procedures die zijn veroorzaakt door de problemen met de kinderopvangtoeslag*

Voor deze laatste categorie geldt dat voor zover de CWS een causaal verband aanneemt tussen de gevoerde procedures en de problemen met de kinderopvangtoeslag, deze kosten kunnen worden vergoed, eveneens met toepassing van de dubbele redelijkheidstoets. Gedacht kan worden aan de kosten om gedwongen verkoop van een woning te voorkomen, uithuiszetting bij huurachterstanden te voorkomen en het voeren van een procedure voor schuldhulpverlening.

Belangrijk bij deze schadepost is dat het steeds moet gaan om schade van de overleden ouder of nabestaande, dus om kosten die bij de overleden ouder of nabestaande in rekening zijn (of bij de nabestaande nog zullen worden) gebracht. Wanneer sprake is van een vorm van gesubsidieerde rechtsbijstand moet dus worden beoordeeld in hoeverre de overleden ouder of de nabestaande zelf kosten heeft moeten maken. Daarbij is van belang dat het een advocaat in dat geval niet is toegestaan om, naast de vergoeding die hij/zij van de Raad voor Rechtsbijstand ontvangt, bij de overleden ouder of nabestaande nog een aparte vergoeding voor de verleende juridische bijstand in rekening te brengen.

3.10. Medische kosten

Door problemen met de kinderopvangtoeslag kan de overleden ouder ook extra medische kosten hebben gemaakt. Te denken valt aan zorgkosten die niet zijn vergoed omdat de overleden ouder geen aanvullende verzekering meer kon betalen, of de bestuursrechtelijke premie zorgverzekering als de premie voor de zorgverzekering langere tijd niet was betaald. In beginsel is het aannemelijke verhaal van de overleden ouder bij leven of van de nabestaande het uitgangspunt, voor zover de gestelde schade in de tijdlijn past en er geen andere logische oorzaak dan de problemen met de kinderopvangtoeslag voor het ontstaan van de schade volgt uit de beschikbare informatie.

Afhankelijk van de hoogte van de gevraagde vergoeding, kan aan de nabestaande meer gevraagd worden aan toelichting en onderbouwing van het verzoek. Gedacht kan worden aan dat voldoende moet blijken dat de overleden ouder eerder wel een aanvullende zorgverzekering had en de opgevoerde kosten door deze aanvullende verzekering zouden zijn vergoed of stukken van het CAK betreffende de bestuursrechtelijke premie zorgverzekering die aan de overleden ouder was opgelegd. De CWS kan ook zelf informatie opvragen bij relevante overheidsinstanties als de CWS daarvoor aanleiding ziet.

Tandartskosten

Het komt regelmatig voor dat ouders extra tandartskosten hebben gemaakt, omdat zij door de problemen met de kinderopvangtoeslag de tandarts niet meer konden bezoeken of hun gebit niet goed konden onderhouden, waardoor het gebit sneller achteruit is gegaan. Indien de CWS het op

basis van het verhaal van de nabestaande aannemelijk vindt dat er bij de overleden ouder meer gebitsschade is ontstaan, doordat de overleden ouder de tandarts niet meer kon bezoeken of het gebit niet goed kon onderhouden als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag, adviseert de CWS een bedrag van € 1.500 toe te kennen. De CWS kan van dit bedrag naar boven en beneden afwijken naar aanleiding van de informatie in het dossier.

3.11. Overige vermogensschade

De voorgaande posten zijn de meest voorkomende voorbeelden van schade die een ouder kan hebben geleden door de problemen met de kinderopvangtoeslag. Als een overleden ouder andere kosten heeft gemaakt als gevolg van de problemen met de kinderopvangtoeslag, kan de nabestaande deze uiteraard ook in zijn verzoek opnemen. De CWS bespreekt dan met de nabestaande hoe hoog de kosten waren, hoe deze zijn veroorzaakt en welke verdere informatie eventueel nodig is om de kosten zo goed mogelijk te kunnen bepalen. Afhankelijk van de hoogte van het verzochte schadebedrag wordt er meer van de nabestaande gevraagd ter onderbouwing van de schade, het causale verband met de problemen met de kinderopvangtoeslag en de omvang van de schade.

4. Kosten voor het voeren van de procedure bij de CWS

Het gaat hier om de kosten die worden gemaakt voor het voeren van de procedure bij de CWS. Alle nabestaanden zijn tijd kwijt aan de procedure bij de CWS en maken daar vaak ook kosten voor. De CWS hanteert hiervoor een vaste vergoeding van € 500 per huishouden, inclusief wettelijke rente. Indien er een persoonlijk gesprek plaatsvindt waarbij meerdere nabestaanden uit verschillende huishoudens aanwezig zijn, kent de CWS een vaste vergoeding toe van € 200 per extra aanwezige nabestaande (uit een ander huishouden), inclusief wettelijke rente. Wanneer de nabestaande wordt geholpen door (maximaal) één niet-professionele gemachtigde (bijvoorbeeld een familielid of vriend, maar uitdrukkelijk niet een persoonlijk begeleider nabestaande), wordt daarnaast een vergoeding van € 200 per huishouden toegekend. Ook dit bedrag is inclusief wettelijke rente. De nabestaande hoeft hier niet om te vragen. Gelet op de aard van deze kosten vallen deze niet onder de aanvullende werkelijke schade en worden deze daarom apart aan de nabestaande vergoed om verrekening met al ontvangen compensatie en/of tegemoetkomingen te voorkomen.

Voor rechtsbijstand geldt dat wanneer deze op basis van een vorm van gesubsidieerde rechtsbijstand (de subsidieregeling of een reguliere toevoeging) wordt verleend, moet worden beoordeeld in hoeverre de nabestaande zelf kosten heeft moeten maken. Bij het verlenen van rechtsbijstand op basis van de subsidieregeling zullen dergelijke kosten in principe niet aan de orde zijn; bij een reguliere toevoeging kan dat anders zijn.

Als de rechtsbijstand wordt verleend door een (professionele) rechtsbijstandverlener op basis van een uurtarief, wordt hierover met toepassing van de dubbele redelijkheidstoets geadviseerd. Daarbij hanteert de CWS als uitgangspunt dat voor de gemiddelde procedure bij de CWS tot 20 uur aan rechtsbijstand redelijk is, tegen een vastgesteld maximum uurtarief van € 250 (inclusief kantoorkosten, exclusief btw). Zijn er meerdere nabestaanden en maken zij gebruik van elk een eigen gemachtigde, dan hanteert de CWS als uitgangspunt een totaal van maximaal 40 uur aan rechtsbijstand, tegen een vastgesteld maximum uurtarief van € 250 (inclusief kantoorkosten,

exclusief btw). In individuele gevallen kan van dit uitgangspunt worden afgeweken. Dit bedrag kan per procedure bij de CWS slechts eenmaal worden toegekend.

Deze werkwijze en dit schadekader is van toepassing vanaf 22 december 2025 en (gewijzigd) vastgesteld op 27 mei 2026.